

UPA 2019/210

Ulloq 27-03-2019

Múte Bourup Egede

Uunga siunnersuut: Suliniutinut angisuuni illuliortiternernik sanaartornernillu suliassat pillugit Inatsisartut inatsisaata allanngortinnissaa pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. xx, xx. Xxx 2019-imeersoq.

(Inuussutissarsiornermut Nukissiuuteqarnermullu Naalakkersuisoq)

Inuit Ataqatigiinniit ilisimalluarparput suliniutit angisuut illuliortiternerlu pillugit inatsisartut inatsisaata inuiaqatigiinnut illersuutitut atuuttussaanera, aammalu aningaasarsiornikkut inatsisitigut aalajangersakkanik allaanerusumik atuutsitsinissamut pisinnaatitsinissamik inatsisissaq una aallaaveqartuummat.

Nunanut allanut sanilliullugu nunatta unammillersinnaassuseqarnissaannik annertusaaneq aamma illuatungeqarsinnaammat aningaasarsiornikkut annaasassat annertusinerannik, kiisalu nunatsinni innuttaassuseqartut amerlanerpaat suliffissaannik qulakkeerinninnissaannut aamma annikillisaataasinnaasunik.

Pisariaqarluinnartoq tassaavoq inatsip atuuttup matuma siunissami patajaannerpaamik allanngoaqtaartuunngitsumillu suliarineqarnissaata isumannaarniarnissaa. Taamaammat Inuit Ataqatigiinniit allannguutissatut siunnersuutigineqartumut arlaqartunik isumaliuteqarpugut, ilaatigut nunatsinni suliffissaaleqisut suliffissaannik pilersitsinissamik siunertaqarnitsinnut inatsimmut allannguutissatut sammisarput killiliisunngoratarsinnaanera mianersuussassaasoq tikkuarumallutigu. Inatsiliornikkullu qulakkiigassarput pingaarnerpaaq tassaavoq nunami maani nunaqartuusugut iluaqutissatsinnik, illersuutissatsinnik kingusinnerusukkullu akornutigiligassarinnngisatsinnik inatsisiliornissaq.

Suliniutit annertuut sanaartugassaasut inuussutissarsiornikkut niuernikkullu annertusaataasinnaasut tikilluaqqunaqaat. Tamannali isumaqassanngilaq suut tamaasa akigalugit aatsitassarsiornikkut inuussutissarsiutillu allat ammaatiinnarlugit akuerissagigut. Nunatsinni sulisartut inuussutissarsiortullu avaqqullugit taakkualu akornutigiligassaannik aalajangiinnnginnissaq uani pingaarluinnarmat naqissusissavarput. Apeqqutit pilersut ilaat Naalakkersuisunut apeqqutigerusunnartoq tassaavoq soq taamak annertutigisumik, 500%-imik appasinnerusumik appaasoqarniarnersoq? Naalakkersuisut

tunngavilersorinnaavaat tigussaasumik suut suliniutit maanna killigititaasup apparneratigut ammaanniarneqarnersut suullu aporfeqarnikuusimanersut?

Eqqumaffigisassaavoq inatsit tassaammat nunatsinni inatsisit atuuttut naligninnaasut, tamanut atuuttut malinnagit niueqatigiissinnaaneq isumaqatigiissusiornerlu maanna killiliussaareersumiit annertoorujussuarmik appaavigineqarniarmat. Tikkuartariaqarsoraarpullu immikkut suliaqartarnermut periarfissiinissamut sinaakkutit 5 mia.kr.-iniit 1 mia. kr.-inut inissinnerisigut mianernarsinnaammat.

Inuiattut ammasumik oqallisigisariaqalinnginnerparput ineriartorneq qanoq ilusilik piumanerlutigu. Inuianguusugut 56.000-it avataaniit tusindilippassuarnik suliarortoqarnissaanik ammaassinissaq taannaava angorusutarput?

Inuit pisinnaatitaaffii naapertorlugit sulisartut nunatsinneersut nunattalu avataaneersut akiluttorfigineqannginnissaat siunertaralugu aalajangersakkat ilumut naammattuunersut ataatsimiitsitaliaq qulaajaasariaqartoq isumaqarpugut.

Taamatuttaa uani inatsisiliornermi kalluarneqartussat, sulisartut, sulisitsisut, inuit pisinnaatitaaffiinik suliaqartut kattuffii susassaqtullu allat ataatsimiitsitaliamiit akuutinneqarluarlutik tusarniaavigineqassasut kissaatigaarput. Ilanngullugu susassaqtut uani qitiunerpaat, inuiaat kalaallit tusaaneqarnissaat aamma kissaatigigatsigu suliap uuma aappassaaneerneqarnissaa ukiaru aatsaat pissasoq ammaffigalutigu. Taamaalilluni Naalakkersuisut inatsit pillugu innuttaasunik tusarniaasinnaanerat ataatsimiitsitaliallu sukumiisumik, tusarniaanertaqarluartumik, Naalakkersuisunik suleqateqarluartumik tuaviussaangitsumillu sulisinnanera periarfissaassammat.

Inatsisissatut qaqinneqartoq taamak isikkoqartillugu akuersaanngikkaluarlugu aappassaaneerneqartigani Inuussutissarsiornermut Aatsitassanullu Ataatsimiitsitaliamut sukumiisumik qulaajaalluarfigineqarlunilu suliarineqassasoq innersuupparput. Suleqatigiinnerlu siammassissoq paaseqatigiinnissamillu anersaaqarluni ingerlasussaq kissaatigalutigu.